MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
NOEL CUSCHIERI

Seduta tat-28 ta' Ottubru, 2009

Citazzjoni Numru. 273/2008

A B
vs
C B

Il-Qorti,

Rat ir-rikors guramentat li permezz tieghu l-attur ippremetta u talab hekk :

1. Illi l-partijiet izzewgu fit-28 ta’ Gunju 1996;

2. Illi qabel ic-celebrazzjoni taz-zwieg, il-partijiet kienu qeghdin jikkoabitaw u kienu soggetti ghal pressjoni morali tal-genituri ta’ l-esponent sabiex jizzewgu; inoltre, l-intimata kellha tifel minn relazzjoni precedenti u l-partijiet ftehmu li jizzewgu sabiex ir-rikorrent ikun jista’ jaddotta lil iben l-intimata, kif huwa fil-fatt ghamel;

3. Illi r-rikorrent hass obbligu morali li jizzewweg lill-intimata ghas-segwenti ragunijiet:

(i) sabiex ikun jista’ jaghti kunjomu lil iben ir-rikorrenti u jaghtih *father figure*;
(ii) sabiex jassumi r-responsabbilta’ li jmantni u jsostni lill-intimata u lil binha; u
(iii) sabiex ma jibqax jghix fi stat ta’ koabitazzjoni mhux mizzewga, liema fatt kien qieghed jaghti skandlu lil mama’ tieghu;

U ghalhekk il-kunsens tal-partijiet jew ta’ min minnhom kien marbut ma’ kundizzjoni riferibbli ghall-futur;

4. Illi inoltre, il-kunsens taz-zewg partijiet jew ta’ min minnhom, kien ivvizzjat minn nuqqas ta’ konsapevolezza dwar il-kwalitajiet rispettivi tal-partijiet, minn difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga u/jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, u minn nuqqas ta’ setghat ta’ rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg;

5. Illi ghal dawn ir-ragunijiet, iz-zwieg tal-partijiet kien null u invalidu fil-ligi;

6. Illi r-rikorrent jiddikjara li jaf personalment bil-fatti kollha hawn dikjarati;

Tghid ghalhekk il-konvenuta ghaliex m’ ghandhiex din l-Onorabbli Qorti, prevja kull dikjarazzjoni necessarja u opportuna:

1. Tannulla, thassar u tirrexxindi u tiddikjara null u invalidu fil-ligi z-zwieg tal-partijiet ghar-ragunijiet elenkati fis-subincizi (c), (d), (g), u (h) tas-subartikolu (1) ta’ l-artikolu 19 ta’ l-Att 255 tal-Ligijiet ta’ Malta, jew ghar-ragunijiet elenkati f’ wiehed jew iktar mill-istess sibincizi ta’ l-istess artikolu tal-ligi; u

2. Tordna li jigu ezegwiti l-formalitajiet mehtiega konsegwenzjalment ghad-dikjarazzjonijiet moghtija ghat-thassir u annullament taz-zwieg imsemmi.

Il-konvenuta minn issa ngunta in subizzjoni.

Rat ir-risposta guramentata tal-konvenuta li biha, filwaqt li ddikjarat li taqbel li z-zwieg huwa null, tichad l-ezistenza tal-*capita nullitatis* kontemplati fil-paragrafi [c][g] u [h] ta' l-artikolu precitat fil-konfront tal-konvenut, izda taccetta li jezistu fil-konfront taz-zewg partijiet il-*capita nullitatis* kontemplati fil-paragrafi [d] u [f], filwaqt li ssostni li dak kontemplat fil-paragrafu [h] jezisti biss fil-konfront ta' l-attur ;

Rat l-atti kollha tal-kawza, inkluzi l-affidavits prezentati ;

Semghet ix-xhieda bil-gurament ;

Ikkunsidrat ;

L-Azzjoni

Illi permezz ta' l-azzjoni odjerna l-attur qed jitlob minn din il-Qorti dikjarazzjoni gudizzjali fis-sens li z-zwieg tieghu kuntrattat mal-konvenuta fit-28 ta' Gunju 1996 huwa null fil-ligi, stante li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat fit-termini ta' l-artikoli precitati.

Minn naha taghha l-konvenuta taqbel mat-talba attrici, izda ghar-ragunijiet kontemplati fil-paragrafi [d] u [f] ezistenti fil-konfront taz-zewg partijiet, kif ukoll ghar-raguni kontemplata fil-paragrafu [h] ezistenti biss fil-konfront ta' l-attur.

Il-Fatti

Illi jirrizulta pacifiku li l-partijiet kienu zzewgu fit-28 ta' Gunju 1996 meta allura l-attur kellu 31 sena u l-konvenuta kellha 25 sena u wara li kienu ilhom jiffrekwentaw lil xulxin circa sentejn. Matul l-ahhar sena qabel iz-zwieg, l-attur kien ikkoabitaw mal-konvenuta, li kienet single mother, flimkien mat-tifel taghha li f' dak iz-zmien kellu erba' snin. Wara xahar miz-zwieg l-attrici kienet harget tqila mill-attur, u fil-25 ta' Marzu 1997 twieled it-tifel komuni taghhom. Fil-frattemp l-attur addotta lit-tifel tal-konvenuta.

Wara tlett snin u nofs ta' konvivenza matrimonjali il-partijet isseparaw, u fit-3 ta' Frar 2000 iffirmaw kuntratt ta' separazzjoni personali. Fil-prezent iz-zewg partijet ghandhom relazzjoni extra matrimonjali.

Verzjoni Attur

Illi l-attur jispjega li hu kien iltaqa' mal-konvenuta fis-sena 1994, u eventwalment bdew johorgu flimikien. Wara ftit, l-attur telaq mid-dar ta' ommu fejn kien jghix, u mar jikkoabita mal-konvenuta u t-tifel taghha li dak iz-zmien kellu erba' snin. L-attur kien kuntent bir-relazzjoni li kellu ma' dan it-tifel, u wkoll kien ihobb lill-konvenuta, u ghalhekk kien ippropona li jizzewgu u jghixu bhala familja. Huwa minn rajh ippropona wkoll li jaddotta bhala ibnu lit-tifel tal-konvenuta.

Rigward id-decizjoni tieghu li jizzewweg lill-konvenuta u jaddotta lit-tifel taghha, l-attur jispjega li huwa kien ha din id-decizjoni ghax "hassejt il-bzonn li niehdu dan il-pass biex nirregolarizza s-sitwazzjoni tat-tlieta li ahna, u C nkoraggietni hafna biex nizzewgu u naddottaw li[t-tifel taghha]"1 Jghid ukoll li kien ha l-pass taz-zwieg peress li kien qed ihossu skomdu fir-relazzjoni tieghu ma' ommu li hija "mara tradizzjonali hafna"2 u kienet tidher li ma kinitx kuntenta li binha qed jghix fi stat ta' konkubinagg, izda din "qatt ma ghamlet pressjoni fuqi biex nizzewweg."3

Jghid "jiena zzewwigt taht pressjoni minni nnifsi, jigifieri ghax inhossni responsabbli hafna." Jghid li, filwaqt li l-konvenuta, allura gharusa tieghu, kienet kuntenta fl-istat ta' konkubinagg li kienu qed jghixu fih, "jiena kont qed ihossni naqra skomdu ..[u] hsibt li [biz-zwieg] tissolvi kollox."4

L-attur jghid li l-ewwel sena u nofs taz-zwieg huma kienu kuntenti. Fil-24 ta' Marzu 1997 twieled it-tifel taghhom.

[1] Aff. fol.21 *et seq.*
[2] Dep. fol.39 *et seq.*
[3] Aff. Ibid.
[4] Dep. Ibid.

"Sa dan iz-zmien konna kuntenti bhala koppja, imma beda dejjem johrog iktar il-karattru argumentattiv ta' C."5

L-attur jilmenta mill-karattur dominanti tal-konvenuta li kienet tinsisti li jsir dak li trid hi ghax altrimenti tillitiga; u, ghalkemm huwa kien jaf minn qabel iz-zwieg b' dan il-karattur taghha, jghid li wara z-zwieg hija saret "aktar confrontational"[6] u kienet tiggieled ma' kulhadd. Dan kien jikkuntrasta hafna mal-karattru akkomodanti ta' l-attur li jiddeskrivi lilu nnifsu bhala persuna li jevita l-konfront. Skond l-attur, kien dan il-karattru 'gellied' ta' martu li wassal sabiex jirrendi nsapportabbli l-konvivenza matrimonjali, u kien ghalhekk li eventwalment bdew jibirdu minn xulxin, u wasslu ghas-separazzjoni.

Verzjoni Konvenuta
Illi din tispjega li qabel ma ltaqet ma' l-attur hija kellha esperjenza trawmatika rizultat ta' relazzjoni li kellha ma' ragel iehor li minnu kellha tifel. Tghid li f' dak iz-zmien hasset li "I was in a big black hole, and I thought I will never get out of it."[7] Konsegwentement hija kienet bdiet tevita "going for the kind of people I would normally like, and I thought A was a safe choice." B'hekk bdiet ir-relazzjoni taghha ma' l-attur, liema relazzjoni ffjorat b' mod li l-partijiiet iddecidew li jizzewgu, l-attur iddecieda li jaddotta lit-tifel taghha, u disa' xhur wara z-zwieg kellhom tifel bejniethom.

Il-konvenuta tilmenta mill-fatt li, sa minn qabel iz-zwieg, kien jidher li l-attur kellu problema ta' komunikazzjoni. Tghid li wara z-zwieg "There was always this communication problem, because I always used to try and encourage A to assert himself, and it was hard to talk with him."[8] B' dana kollu tghid li "... in the very beginning [of married life] when [their child] was born, we were quite happy, but then things starting drifting apart."[9]

5 Aff. Ibid.
6 Dep.Ibid.
7 Dep. fol.76 *et seq.*
8 Ibid.
9 Ibid.

Il-konvenuta tikkonferma li kienet l-idea ta' l-attur li jaddotta lit-tifel taghha. Fi kliemha "it was definitely A's idea".

Xhieda Psikoterapista[10]
Illi dan ix-xhud, li gie prodott mill-attur, jghid li l-attur kien gie ghandu fis-sena 2008, u osserva li dan kellu problemi ta' "ego function". Huwa ddeskriva lill-attur bhala bniedem li jipprova jevita l-konflitti ; u jghid li l-attur "hass guilt biex ried jiehu hsieb ommu, jigifieri qisu ha r-responsabbilita'..... allura hareg li jhossu hafna responsabbli ghal ommu li ried jiehu hsiebha, u at the same time kellu konflitt ghax ommu kienet tradizzjonali hafna." Jghid li l-attur "dejjem qisu qala' l-plug ta' l-emozzjoni tieghu, u jahseb f' haddiehor ... beda jhossu responsabbli ghal kulhadd, allura mar fuq il-logika ... u mohhu dejjem jahseb x' inhu l-ahjar logikament ghal kulhadd, u spicca izzewweg. Jigifieri dan huwa l-mekkanizmu li bih dahal fiz-zwieg."

Fuq mistoqsija, hekk meta l-attur ha d-decizjoni li jizzewweg, mohhu kienx orjentat biex jaf, x' jaghraf x' inhuma l-obbligi tieghu, ix-xhud rrisponda li "Ma kienx ihares lejhom l-obbligi tieghu." Jikkonferma li l-attur kien ibbondja hafna mat-tifel tal-konvenuta, u ghalhekk kien hassu hafna responsabbli ghalih, b' hekk wasal ghad-decizjoni li jaddottah.

Konsiderazzjonijiet tal-Qorti

Qerq
Fl-ewwel lok, il-Qorti tosserva li, ghalkemm fir-rikors promotur l-attur jindika, fost ohrjan, il-paragrafu [c] bhala wiehed mir-ragunijiet tat-talba tieghu, ma hemmx indikati fatti in sostenn ta' din il-bazi legali.

Fit-tieni lok, mill-provi akkwiziti, din il-bazi tirrizulta manifestament infondata, stante li, filwaqt li l-attur ipoggi l-karattru u l-komportament ta' martu bhala l-kawza principali ghat-tkissier taz-zwieg, mill-provi jirrizulta car, u

[10] Dep. fol.69 *et seq.*

ex admissis, li huwa kien konsapevoli tal-karattru ta' martu sa minn qabel iz-zwieg, liema fatt hu seta' jwieznu aktar tenut kont li qabel iz-zwieg dawn damu circa sena jikkoabitaw flimkien bhala familja.

Ferm il-premess, il-Qorti ma tirraviza ebda qerq da parti tal-konvenuta, kif ma tirravviza ebda qerq da parti ta' l-attur, stante li l-partijiet kienu jafu lil xulxin sewwa qabel iz-zwieg.

Kundizzjoni riferibbli ghall-futur

In propozitu l-Qorti tosserva li mill-provi ma jirrizultax li l-kunsens ta' xi parti kien marbut xi kundizzjoni. Il-provi juru bic-car li l-attur izzewweg lill-konvenuta ghax kien ihobbha, u wkoll kellu relazzjoni tajba ma' binha. Ma kien hemm ebda kondizzjoni imposta, izda kien hemm biss sentiment ta' imhabba u affezzjoni da parti ta' l-attur li wassal biex jizzewweg lill-konvenuta u wkoll jaddotta lil binha.

Rigward l-allegazzjoni li l-istat ta' konkubinagg li kienu qed jghixu fih il-partijiet "kien qieghed jaghti skandu lil mama tieghu."[11] il-Qorti ma tarax kif dan jinkwadra fil-*caput nullitatis* in dizamina.

Diskrezzjoni ta' gudizzju

Illi l-unika kawzali promossa mill-attur, li taqbel maghha l-konvenuta li minn naha tghid li kienet tezisti fil-konfront taz-zewg partijiet, hija dik kontemplata fl-ewwel parti tal-paragrafu [d] ta' l-artikolu precitat, li jikkontempla, bhala wahda mill-*capita nullitatis*, il-kaz fejn il-kunsens matrimonjali jkun vizzjat minhabba nuqqas serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga u/jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha.

In propozitu, jinsab ritenut fil-gurisprudenza nostrana li jkun hemm difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kemm-il darba jirrizulta li, fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens, parti jew ohra, tkun priva b' mod sostanzjali, ossia "gravi", minn dik il-fakolta' kritiko–estimattiva jew kritiko-valutattiva dwar

[11] Rikors promotur

l-oggett tal-kunsens taz-zwieg; jew minn dik il-maturita' affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Ghalhekk difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju mhux semplicement nuqqas ta' hsieb, jew nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jaghmel ghazliet jew jiehu decizzjonijiet zbaljati [infatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettamet kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' gudizzju]. Li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficjentement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzejjed jew ma tkunx irrflettiet bizzejjed fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tal-hajja mizzewga ma jammontax necessarjament ghal difett [serju] ta' diskrezzjoni ta' gudizzju.

Biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kif ravvizat fl-artikolu 19[1][d] irid ikun hemm l-inkapacita' psikika [mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku/psikjatriku] jew kostituzzjonali li wiehed jgharaf u jirrifletti, u li jiddeciedi liberament fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali li tkun mahkuma minn impulsi nterni li "nehhewlha" l-liberta tal-ghazla, li kienu determinanti ghal ghazla u mhux semplicement akkumpanjawha.

Illi fil-kaz in dizamina ma jirrizultax li l-partijiet, jew xi hadd minnhom, ma kellhomx certu dixxerniment tad-drittijiet u l-obbligi tal-hajja konjugali ; u, anke jekk, dato non concesso, l-attur, meta ha d-decizjoni li jizzewweg, ma hasibx fuq l-obbligi tieghu kif josserva l-psikoterapista, ma jirrizultax li dan ma kienx jaf x' inhuma l-obbligi matrimonjali ; anzi l-provi juru l-kuntrarju. Iz-zewg partijiet kienu ghexu flimkien, bhala familja, ghal xi xhur qabel iz-zwieg, u kemm l-attur kif ukoll il-konvenuta kienu kuntenti b' xulxin, u tant kien kuntent l-attur jghix mal-konvenuta u binha li, minn rajh kien ipproponilha li jizzewgu, u anke jaddotta lit-tifel taghha.

Il-Qorti hija konvinta li fil-mument tal-ghoti tal-kunsens matrimonjali taghhom il-partijiet kienu ferhanin, riedu jizzewgu biex jkomplu jghixu flimkien u jibnu familja, u kellhom l-volonta' libera li jaghmlu hekk ; tant, li mill-bidu taz-zwieg huma kienu jhallu l-att taz-zwieg miftuh ghat-

tfal, bir-rizultat li wara xahar il-konvenuta kienet harget tqila. L-attur stess jghid li sa l-ewwel sena u nofs huma kienu “kuntenti bhala koppja”.

Ferm il-premess il-Qorti hija tal-fehema li z-zewg partijiet izzewgu bil-konsapevolezza shiha tad-drittijiet u obbligi matrimonjali f' unjoni bazata fuq il-konvivenza matrimonjali, il-prokreazzjoni u t-trobbija tat-tfal. Tant il-partijiet riedu jghixu fi stat ta' hajja konjugali u bhala familja wahda li l-attur ha d-decizjoni, bil-kunsens tal-konvenuta, li jaddotta lit-tifel taghha.

Illi l-fatt li sussegwentement il-konvivenza matrimonjali bejniethom bdiet tixxaqqaq u tkissret allegatament minnhabba konflitt ta' karattri, dan jista' jghati lok ghall-fatti li jwasslu ghas-separazzjoni personali bejniethom, izda ma jissodisfax l-estremi li jwasslu ghall-annullament taz-zwieg.

Illi rigward ir-ragunijiet moghtija mill-attur li wassluh ghad-decizjoni li jzzewweg lill-konvenuta, il-Qorti tikkunsidera opportuni s-segwenti osservazzjonijiiet :

[1] Illi l-attur jghid li hu z-zewweg ghax hass r-responsabbilita' lejn il-konvenuta, li kien qed jghix maghha, u lejn binha. Dato non concesso li dan kien l-<u>uniku</u> motiv li wasslu biex jiehu d-decizjoni, il-Qorti tosserva li b' daqshekk ma jfissirx li huwa ma kellux l-liberta' ta' l-ghazla. Il-provi juru li hu kien qieghed f' sitwazzjoni li kien kuntent biha, kien ihobb lill-konvenuta u lil binha, u ghalhekk kien hass li kellu jiehu d-decizjoni li jizzewwigha. Kien pienament liberu f' din id-decizjoni, tant li, skond ix-xhieda tieghu, il-konvenuta ma kinitx tilmenta mill-fatt li huma kienu qed jghixu fi stat ta' konkubinagg u li l-idea, kemm taz-zwieg, kif ukoll tal-adozzjoni ta' binha, originaw f' mohh l-attur.

[2] Illi t-tieni osservazzjoni tikkoncerna l-allegazzjoni pwerili maghmula mill-attur li dan kien izzewweg biex ma jaghtix “skandlu” lil ommu u biex ma jkomplix jaghtiha dispjacir li tara lil bina jghix barra z-zwieg ma' mara ohra.

In propozitu l-Qorti hija konvinta li d-decizjoni ta' l-attur li jizzewweg lill-konvenuta ma kellha x' taqsam xejn mas-sentimenti tieghu fil-konfront tal-mama tieghu li minn naha taghha "Ma kinitx tghidli biex nizzewweg, pero' kont hassejt illi jekk nizzewweg speci ahjar."[12] Altru milli "pressjoni morali tal-geinturi" tieghu kif sottomess minnu fir-rikors promotur !

Id-domanda li timponi ruhha f' dan ir-rigward, hija din : jekk f' dak iz-zmien l-attur kien hass li qed jaghti skandlu lil ommu meta kien qed jghix barra z-zwieg ma' mara ohra, allura llum, ma hass l-istess sentiment meta, filwaqt li ommu ghadha hajja[13], huwa qed jighix ma' mara ohra, u per di piu' fi stat ta' adulterju ? Wkoll, illum m' ghadux ihoss dik is-sens ta' responsabbilita' qawwi lejn il-konvenuta u lejn iz-zewg uliedu ?

[3] Illi l-ahhar osservazzjoni tirrigwarda l-kontenut tax-xhieda tal-psikoterapista li in sostanza d-deskriva lill-attur bhala persuna li jipprova jevita l-konflitti, u li kien izjed jahseb x' inhu tajjeb ghall-haddiehor milli ghalih, u ghalhekk, donnu ried jghati l-impressjoni li l-attur ma kienx liberu meta ddecieda li jizzewweg.

Fl-ewwel lok il-Qorti tosserva li l-ezami kliniku sar fis-sena 2008 circa tnax [12] il-sena wara z-zwieg, u tmien snin wara li l-partijiet kienu ffirmaw il-kuntratt ta' separazzjoni personali, u meta l-attur qed jghix ma' mara ohra. Fit-tieni lok, tosserva li l-fatt li l-attur huwa bniedem sensittiv ghall-bzonnijiet ta' haddiehor, u jpoggi l-interessi ta' haddiehor qabel tieghu, u di piu' huwa bniedem kwiet li jipprova jevita l-konfronti, ma jwassalx necessarjament ghall-fatt li d-decizjoni tieghu ma kinitx wahda libera. Kif fuq spjegat minn din il-Qorti huwa ha din id-decizjoni ghax kien ihobb lill-konvenuta u lil binha u ried jghix maghhom bhala familja u jikabbar il-familja.

Hija opportuna l-osservazzjoni li kwalitijiet bhal dawn, fuq deskritti, fin-normalita' tal-affarijiet, jikkontribwixxu

[12] Dep.Ibid.
[13] Fol.50

sostanzjalment ghas-success tar-relazzjonijiet u ta' zwigijiet, u mhux jitqieghdu bhala bazi ghall-annullament.

Illi rigward l-ilment tal-konvenuta li kien hemm nuqqas ta' komunikazzjoni bejniethom minhabba l-karattru ta' l-attur, il-Qorti tosserva, fl-ewwel lok li hija kienet taf x' inhu l-karattru ta' l-attur sa minn qabel iz-zwieg, u fit-tieni lok, anke jekk dan hu minnu, dan ma kienx ta' dik il-gravita' li jwassal biex jirrendi lill-attur inkapaci li jassumi l-obbligi konjugali tieghu ; tant, li ghall-ewwel sena u nofs taz-zwieg, il-partijiet ghexu kuntenti bit-tarbija gdida taghhom.

Illi l-premessi konsiderazzjonijiet fattwali jeliminaw il-bazi legali tas-simulazzjoni promossa mill-konvenuta fir-risposta guramentata taghha, kif ukoll li xi hadd mill-partijiet ma kellux is-setgha jew rieda bizzejjed biex johloq il-kunsens ghaz-zwieg.

Dan premess u kkunsidrat il-Qorti hija tal-fehema li l-attur ma rnexxielux jipprova r-ragunijiet ta' l-ewwel talba tieghu, u ghalhekk din ma tistax tigi miluqgha.

Decide
Ghal dawn il-motivi tiddeciedi billi tichad it-talbiet attrici.

Bl-ispejjez.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------